

RIHAWANI ANG EPIKO NG MGA KAPAMPANGAN

Sa isang kagubatan maraming bundok sa isang lugar ng Marulu, isang liblib na pook, ang mga naninirahan doon ay may pinaniniwalaang isang diyosa o diwata ng mga putting usa. Ito ang kuwento ng kanilang mga ninunp na umang nanirahan doon.

Ang Diyos raw na ito ay tinatawag na Rihawani. Kung minsan ay nagpapalit daw ito ng anyo bilang isa ring putting usa. Ang mga naninirahan sa liblib na pook na ito na takot na takot na magawi o maglagalag sa kagubatan pinananahanan ni Rihawani, kahitlam nilang ditto sila maraming makukuhang mga bagay-bagay na maari nilang magamit o mapagkakitaan. Mga prutas, mga hayop-gubat, mga halaman gubat, at iba pa.

Sang-ayon sa kanila, may nakasumpung na kay Rihawani. Isa sa mga taong nanirahan din doon. Minsan daw, nang maligaw ito sa pangunguha ng mga kahoy at prutas ay napadako ito sa pook ni Rihawani. Makita raw at nasumpungan nito ang diyosa. Kahit sa malayo ay kapansinpinsin ang angking kagandahan nito, habang nakikipag-usapsa ilang mga usang puti na nasa kaniyang paligid, nang maglakad ang mga ito sa dakong patungo sa kinaroroonan ng tao ay mabilis na humangos ito sa bahay ay hindi magkumahog sa pagbabalita sa kaniyang nasaksihan. Mula noon ay lalo nang naggising katatakutan ang kagubatang iyon.

Isang araw ay may mga dayuhan na dumating doon na ang pakay ay mangaso o mamaril ng hayop-gubat. Nagtanong daw ang mga ito kung sang gubat marami ang mga hayop o ibon na maaring puntahan. Itinuro nila ang gubat ngunitisinalaysay rin ang kasaysayan nito na pinananahan ni Rihawani. Itonagubilin ding huwas pagnasaang puntahan ang pook na iyon. Paara sa ikasisiguro ng lakad ay ipinagsama ng mga ito ang isang tagapaggabay. At lumisan ang mga ito patungo sa gubat na pupuntahan. Pagdating sa paanan ng isang bundok ay napagkasunduan ng mga itong maghiwalay-hiwalay at magkita-kita na lamang sa isang lugar sa dakong hapon. Ngunit lingid sa kaalaman ng lahat, ang isa ay nagka-interes na dumako sa gubat na pinananahanan ni Rihawani. Hindi nito pinakinggan ang tagubilin ng nakatatanda sa lugar na iyon. Nang makasapit na ito sa dakong itaas ng bunok ay naglakad-lakad muna at nagsipat-sipat ng mababaril na hayop. Naisip nito ang maputing usa na sinasabi ng matatanda. Nang mapadako ito sa gawing ilang, napansin niya ang isang pangkat ng mapuputing usa. Nang maramdaman ng mga hayop na may tao, nabulabog ang mga ito at nagtakbuhang papalayo. Hinabol nito ang isa at tinangkang barilin, ngunit walang natiyempuhan. Hanggang sa may makita ito sa dakong kadawagan ng gubat, agad inasinta at binaril. Tinamaan ang putting usa sa binti at hindi na nakatakbo. At nang lalapitan na ng mangangaso ang puting usa may biglang sumulpot sa likuran na isang putting-putting usa na malayo sa hitsura ng nabaril. Lalo itong namangha nang ang usa ay mag-iba ng anyo at naggising isang napakagandang babae. Sinumbatan nito ang mangangaso. Sa ginawang iyon ng dayuhan, amusang ng sumpa ang diwata at ang lalaki ay maging isang putting usa rin at mapabilang na sa mga alagad ni Rihawani. Nang dakong hapon na, hinanap ito ng mga kasamahan. Tinawag nan tinawag ang pangalan nito ngunit wawalang sumasagot. Napaghinuha na lamang ng lahat lalo na ng kasamahan gabayna sinuwag nito marahil ang tagubilin, tuloy nabilang sa sumpa ni Rihawani. Mula noon, bundok sa naggising aral na sa mga nandoon ang pangyayaring iyon, ay pinangilagan na ng mga mangangaso ang dakong iyon ng kagubatan.

